ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଇନ- ୨୦୦୨ ଏକ ପ୍ରହସନ କି ?

ଆଇନ୍ ହେଲା, ନିୟମାବଳୀ କାହିଁ ?

ଏହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣାଶୁଣା କଥା ଯେ, ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ବିଧେୟକ-୨୦୦୦ ଲୋକସଭାରେ ଦୀର୍ଘ ପ୍ରାୟ ଅଢେଇ ବର୍ଷଧରି ପଡି ରହିଲା ପରେ ଗତ ୨୦୦୨ ଡିସେମ୍ବର ଶେଷ ସପ୍ତାହରେ ସଂସଦର ଦୁଇ ଗୃହରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ତାହାପରେ ୬ ଜାନୁଆରୀ ୨୦୦୩ ରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ଲାଭକରି ପରଦିନ ଅର୍ଥାତ୍ ୭ ଜାନୁଆରୀରେ ସରକାରୀ ଗେଜେଟ୍‌ରେ ଏହାର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ୨୧ଟି ଧାରା ଓ ଏକ ସରଣୀ (21 Sections and 1 Schedule) କୁ ନେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏହି ଆଇନ୍‌ଟି ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଇନ୍ –୨୦୦୨ (Freedom of Information Act 2002) ନାମରେ ପରିଚିତ । ଏହି ତଥ୍ୟରୁ ମନେ ହୋଇପାରେ, ଏହି ଆଇନ୍‌କୁ ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ସମସ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଓ ଦପ୍ତରଗୁଡିକ ମାନିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଏବଂ ଏହାର ବିଧିବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ନାଗରିକ ମାନେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନା ପାଇବା ପାଇଁ ହକ୍‌ଦାର । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବତା ତାହା ନୁହେଁ । ମଝିରେ ଗୋଟାଏ କେଁ ରହିଛି, ଯାହାକି ଦୂର ନହେଲେ ଏହି ଆଇନ୍‌ଟି ସବୁଦିନ ପାଇଁ ତ୍ରିଶଙ୍କୁ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଯିବ । କେଁ ଟି ହେଲା, ଆଇନ୍ (Act) ହେଲା, କିନ୍ତୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିୟମାବଳୀ (Rules) ତିଆରି ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । । ସେହି ଆଇନ୍‌ର ଧାରା ୧୭ ଅନୁଯାୟୀ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର, ଧାରା ୧୮ ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟସରକାର ଏବଂ ଧାରା ୧୯ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ (ଅର୍ଥାତ୍ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି, ରାଜ୍ୟପାଳ, ସୁପ୍ରିମ୍‌କୋର୍ଟ ଓ ହାଇକୋର୍ଟମାନଙ୍କର ବିଚାରପତିଗଣ, ସଂସଦ ଓ ରାଜ୍ୟ ବିଧାୟିକାଗୁଡିକର ବାଚସ୍ପତିବୃନ୍ଦ ଓ କେନ୍ଦ୍ରାଞ୍ଚଳର ପ୍ରଶାସକଗଣ - ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ ଧାରା ୨ଖ) ଆଇନ୍‌କୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ କରିବେ । ଏହି ନିୟମାବଳୀରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟଗୁଡିକ ସଂବନ୍ଧରେ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଧିବିଧାନମାନ ରହିବ, ଯଥା- କେଉଁ ସମୟ-ବ୍ୟବଧାନରେ ସରକାରୀ ଦପ୍ତରଗୁଡିକ ନାଗରିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୁବିଧାସୁଯୋଗ ଗୁଡିକ ଘୋଷଣା କରିବେ, ତଥ୍ୟ-ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ କେତେ ପ୍ରାପ୍ୟ ଆଦାୟ କରାଯିବ, ଜଣେ ପଦାଧିକାରୀଙ୍କ ତଥ୍ୟ-ପ୍ରଦାନରେ ବିଳମ୍ବ ବା ଅବହେଳା ପାଇଁ କେଉଁ ଉପରିସ୍ଥ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଖରେ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରାଯିବ ଇତ୍ୟାଦି । ପୁଣି ଆଇନ୍‌ର ଧାରା ୧୮ରେ ଥିବା ସର୍ତ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଥମେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ କଲା ପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନେ ଏଦିଗରେ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରିବେ । ଇତିମଧ୍ୟରେ ଏକବର୍ଷ ପଚିଶ ଦିନ ବିତିଯାଇଥିଲେ ବି, ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ବି.ଡି.ଓ. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଶର ସମସ୍ତ ସାନବଡ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି ଜଣେ ସୁଦ୍ଧା ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ କରିନାହାନ୍ତି ।

ନିୟମାବଳୀ ଜାରି କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଓଡିଶା ହାଇକୋର୍ଟଙ୍କ ତଲବ

ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଇନ୍ –୨୦୦୨କୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟସରକାରମାନଙ୍କ ଶୀଥିଳ ମତିଗତିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଓଡିଶା ଖାଉଟୀ ସଂଘ (Orissa Consumer's Association) ତରଫରୁ ୨୮ ନଭେମ୍ବର ୨୦୦୩ ଦିନ ଓଡିଶା ହାଇକୋର୍ଟରେ ଏକ ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ମାମଲା (WP(c) 12460) ଦାଏର କରା ଯାଇଥିଲା । ଏହି ମାମଲାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅନଙ୍ଗ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମଦନ ମୋହନ ଦାସଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଗତ ୮ ଡିସେମ୍ବର ୨୦୦୩ ରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ, କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟସରକାରମାନେ ସୂ.ସ୍ୱା.ଆ. ୨୦୦୨ ର ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ କରିବାରେ ତାଙ୍କର ଅବହେଳା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେବେଠାରୁ ଏକମାସ ଭିତରେ କୈଫିୟତ୍ ଦାଖଲ କରିବେ । ହାଇକୋର୍ଟଙ୍କ ଏହି ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପରେ ମାସେ ତେଇଶ୍ ଦିନ ବିତିଗଲାଣି, କିନ୍ତୁ ସରକାରଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଛି ବୋଲି ବୁଝା ପଡୁନାହିଁ ।

ନିୟମାବଳୀ ବିନା ଆଇନ୍ ଅକାମୀ

ଏହି ଲେଖକର ଯଥେଷ୍ଟ ଆଶଙ୍କା ଯେ, ଅତୀତର କେତେକ ରାଷ୍ଟ୍ରହିତ ଆଇନ୍ ଯେପରି ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ ଅଭାବରୁ ଅକାମୀ ହୋଇ ପଡିରହିଛି, ସେହି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ପୁଣି ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଇନ୍-୨୦୦୨ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଘଟିବାକୁ ଯାଉଛି । ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଲେ କଥାଟା ପରିଷ୍କାର ହୋଇଯିବ । ଦୀର୍ଘ ୧୫ ବର୍ଷ ତଳେ ବେନାମୀ କାରବାର (ନିବାରଣ) ଆଇନ୍ ୧୯୮୮ (Benami Transactions (Prohibition) Act 1988) ପ୍ରଣୀତ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ଧାରା ୫ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା, ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଜନ-ସେବକ (ଚଙ୍କଭକ୍ଷସମ ଝରକ୍ସଙ୍ଖବଭଷ୍ୱଦ୍ଧ) ମାନେ ଆଇନ୍‌କୁ ଫାଙ୍କି ନିଜର ଜ୍ଞାତିଜନଙ୍କ ନାଁରେ ଠୁଳ କରିଥିବା ବେଆଇନ୍ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ରାଷ୍ଟ୍ରଦ୍ୱାରା ବିନା କ୍ଷତିପୂରଣରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତ କରିବା । କିନ୍ତୁ ସେହି ଆଇନ୍‌ର ଧାରା ୮ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା ଯେ, ଧାରା ୫କୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ହେଲେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଆବଶ୍ୟକୀୟ

ନିୟମାବଳୀ ତିଆରି କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ନିୟମାବଳୀ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇନାହିଁ । ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟର ପୂର୍ବତନ ମୁଖ୍ୟବିଚାରପତି ପଦ୍ମବିଭୂଷଣ ଶ୍ରୀଯିକ୍ତ ଏମ୍.ଏନ. ଭେଙ୍କଟଚାଲିଆଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ପରିଚାଳିତ ସଂବିଧାନ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ସମୀକ୍ଷାକାରୀ ଜାତୀୟ କମିଶନ୍ (National Commission to Review the Working of the Constitution 2000- 2002) ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଗତ ୩୧ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୦୨ରେ ଦେଇଥିବା ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀର ୬.୧୦ ପାରାରେ ଖେଦ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଆବଶ୍ୟକୀୟ ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ ଅଭାବରୁ ଉପରୋକ୍ତ ଆଇନ୍‌ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ (ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ- Website: http://lawmin.nic.in) । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହେଲା, ୧୯୫୨ ରେ ଓଡିଶା ବିଧାନ ସଭାରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା ନିଶା ନିବାରଣ ଆଇନ୍, ଯାହାକି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ନିୟମାବଳୀ ଅଭାବରୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସରକାରଙ୍କ ଅଳିଆଗଦାରେ ପଡିରହିଛି ।

ଯଥାର୍ଥ ନିୟମାବଳୀ ତୁରନ୍ତ ଦରକାର

ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଇନ୍‌ର ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ ବ୍ୟାପାରରେ ହାଇକୋର୍ଟଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଯେତେବେଳେ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନେ ଖୋଲାଖୋଲି ବେଖାତିର କରି ଚାଲିଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସାଂପ୍ରତିକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ରାସ୍ତା ଖୋଲା ରହିଛି, ତାହା ହେଲା ବ୍ୟାପକ ଜନମତ ସୃଷ୍ଟିକରି ଉଭୟ ରାଜନେତା ଓ ପ୍ରଶାସକ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କୁ ନିୟମାବଳୀର ତୁରନ୍ତ ପ୍ରଣୟନ ପାଇଁ ପ୍ରତିବଦ୍ଧ କରାଇବା । ନିୟମାବଳୀ ଯଥାର୍ଥ ହେବା ମଧ୍ୟ ଚାହି । ସର୍ବସାଧାରଣ ଦପ୍ତରଗୁଡିକରୁ ନାଗରିକ ମାନେ ଯେପରି ଶୀଘ୍ର, ସହଜ ଓ କମ୍‌ଖର୍ଚ୍ଚରେ ସେମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟମାନ ପାଇପାରିବେ, ସେହି ମୂଳ ବିଚାରକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୀତ ହେବା ଜରୁରୀ । ଏହି ଲେଖକର ମତରେ, ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଇନ୍-୨୦୦୨ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସମସ୍ତ ସ୍ତମ୍ଭ (ବିଧାୟିକା, ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଓ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହିକା)ର ଉପରୁ ତଳ ଯାଏ ସବୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ନାଗରିକମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ତଥ୍ୟଦେବାପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ କରିଛି- ଏହାହିଁ ମୂଳ ଆଇନ୍‌ର ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ଦିଗ (ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ- ଧାରା ୨ ସୂ.ସ୍ୱା.ଅଇନ୍ ୨୦୦୨) ।

ଦଣ୍ଡବିଧାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିହାତି ଜରୁରୀ

କିନ୍ତୁ ସେହି ଆଇନ୍‌ରେ ଥିବା କେତେକ ଫାଙ୍କି ଓ ଅସଂଗତି କାରଣରୁ ଏହି ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱକୁ ରଷ୍ଟ୍ରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାମାନେ ସହଜରେ ଏଡାଇଯିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଜଣେ ସରକାରୀ ପଦାଧିକାରୀ ଯଦି ଠିକ୍ ସମୟରେ ଯଥାର୍ଥ ତଥ୍ୟ ଆବେଦକଙ୍କୁ ନଦିଅନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଜୋରିମାନା ବା ଦଣ୍ଡବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନୂତନ ଆଇନ୍ ରେ ନାହିଁ, ଯେଉଁ କାରଣରୁ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ପଦାଧିକାରୀମାନେ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସଂପାଦନ ପାଇଁ ଆକଟ ଅନୁଭବ କରିବେ ନାହିଁ ଏବଂ ପୂର୍ବଭଳି ନାଗରିକଙ୍କ ପ୍ରତି ବେପରୁଆ ଭାବ ପୋଷଣ କରିଚାଲିବେ । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଯୋଗ୍ୟ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା ଭାରତୀୟ ପ୍ରମାଣ ଆଇନ୍ ୧୮୭୨ (Indian Evidence Act 1872) ର ଧାରା ୭୪-୭୬ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତି ସରକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀ ନାଗରିକକୁ ଯେକୌଣସି ସରକାରୀ ଦଲିଲ୍‌ର ନକଲ ଦେବାକୁ ତଥା ସେହି ଦଲିଲ୍‌କୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବାର ସୁଯୋଗ (Right to certified copies and right to inspection of documents) ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଏହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଖିଲାପ ଘଟାଉଥିବା ପଦାଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଦଣ୍ଡବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିବାରୁ, ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀମାନେ ସାଧାରଣ ନାଗରିକଙ୍କ ପାଇଁ ଘୋଷିତ ଏହି ଅଧିକାରକୁ ନିସଙ୍କୋଚରେ ବେଖାତିର୍ କରିଥାନ୍ତି । ସେହିପରି ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା ଓଡିଶା ନଥି ଆଇନ୍ ୧୯୬୪ (Orissa Records Manual 1964)ର ଧାରା ୩୪୪ ଅନୁଯାୟୀ, ସରକାରୀ ଦପ୍ତରର ଜଣେ ମୁଖ୍ୟ କିରାଣୀ (ଯେ କି ଭାରତୀୟ ପ୍ରମାଣ ଆଇନ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀ ବା Authorised Officer) ଜଣେ ତଥ୍ୟ-ଆବେଦକଙ୍କୁ ଅତି ବେଶୀରେ ତିନିଦିନ ଭିତରେ, ଏବଂ ଜରୁରୀ ବ୍ୟାପାର ହୋଇଥିଲେ ସେହି ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ଅତି ସ୍ୱଳ୍ପ ଦେୟରେ ତଥ୍ୟପ୍ରଦାନ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଖିଲାପ କରୁଥିବା ପଦାଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଦଣ୍ଡବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିବାରୁ, ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ଆପେ ଆପେ ଅକାମୀ ହୋଇପଡିଛି । ଅନ୍ୟ ପଟରେ ବିସ୍ମୟକର ହେଲେ ବି ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ, ଆମର ବହୁ ବିଧିଗ୍ର÷ ଓ ଆଚରଣ ସଂହିତା ଗୁଡିକରେ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଅନ୍ୟଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବିନାନୁମତିରେ ସରକାରୀ ତଥ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଅପରାଧ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଏକାଧାରାରେ ଚାକିରୀରୁ ବହିଷ୍କାର ଓ ମୋକଦ୍ଦମା ଦାଏର୍ ଭଳି କଡା ଦଣ୍ଡବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି (ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ- Chapter-III Conduct & Discipline, Orissa Secretariat Instructions 1961) । ସେହିପରି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଚରଣ ସଂହିତା ୧୯୫୯ (The Orissa Government Servants Conduct Rules 1959) ର ଧାରା ୧୧ରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବା ପରୋକ୍ଷଭାବେ ଜଣେ

ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଉପରୁ ଆଦେଶ ବିନା ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି, ଏପରିକି ଆଉଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ତଥ୍ୟପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ବାରଣ କରାଯାଇଛି । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଆଚରଣ ସଂହିତା ୧୯୬୪ରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ବାରଣାଦେଶ ରହଛି । ପ୍ରତି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଅନ୍ତତଃ କାଗଜକଲମରେଏହାକୁ ମାନି ଚାଲିଛନ୍ତି, ନଚେତ୍ ତାଙ୍କର ଚାକିରୀ ଉପରେ ଆଞ୍ଚ ଆସିବ ।

ସୁତରାଂ ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଇନ୍-୨୦୦୨ର ମୂଳ ଟୀକାରୁ ବାଦ୍ ପଡିଥିବା ଦଣ୍ଡବିଧାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଏହାର ନିୟମାବଳୀ ଭିତରେ ସ୍ଥାନ ଦେବାକୁ ପଡିବ, ଯେପରି କି ଗୋଆ ସୂଚନା ଅଧିକାର ଆଇନ୍ ୧୯୯୭ ଅନୁଯାୟୀ ତଥ୍ୟମିଳିବାରେ ପ୍ରତିଦିନର ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ପଦାଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ୧୦୦ ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ଆଦାୟ କରାଯିବ ।

କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ତଥ୍ୟ-ଆବେଦକଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା

ଏହି ଲେଖକ ମତରେ, ତଥ୍ୟପ୍ରଦାନରେ ବିଳମ୍ବ ଓ ଅବହେଳା ଦେଖାଉଥିବା ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଜୋରିମାନା ଆକାରରେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ଆଦାୟ ହେବ, ତାହା କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ତଥ୍ୟ-ଆବେଦକଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଆକାରରେ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍, ଏବଂ ଏହି ମର୍ମରେ ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଇନ୍-୨୦୦୨ର ନିୟମାବଳୀରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖିବାକୁ ପଡିବ । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଯୋଗ୍ୟ ଯେ, ଆମ ଦେଶରେ ସରକାରୀ ପଦାଧିକାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପଦବୀର ଫାଇଦାନେଇ ବିଭିନ୍ନ ଅବାଂଛିତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଜଡିତ ଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ତଦ୍ୱାରା ଉଭୟ ନାଗରିକ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଘୋର କ୍ଷତିସାଧନ କରିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହିସବୁ ବେଆଇନ୍ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ଦାୟୀକରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଆଦାୟ କରିବାର ଆଇନ୍ ଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ଏହି ବ୍ୟାପାରରେ ସମ୍ବିଧାନର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ସମୀକ୍ଷାକାରୀ ଜାତୀୟ କମିଶନ୍-୨୦୦୨ କୁହନ୍ତି ଯେ, “Current situation is that public servants cannot be held personally responsible for their arbitrary, malicious and outrageously unfair actions that cause injury to the public and loss to the State. … Time has come to consider framing a law that would place responsibility on public servants for damages/compensation for patently malafide actions.” (ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ- 6.17 Report of NCRWC 2002) । ଏହାର ସାରମର୍ମ ହେଲା- ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ, ଧୂର୍ତ୍ତ, ଓ ଅନ୍ୟାୟକାରୀ ସରକାରୀ ପଦାଧିକାରୀମାନେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ଜନସ୍ୱାର୍ଥର ଯେଉଁ କ୍ଷତି ଘଟାଉଛନ୍ତି, ସେଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବେ ଦାୟୀ କରାଯାଇ, ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଅସୁଲ୍ କରିବାର ଆଇନ୍ଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉ ।

ତୁ ଗୁହାରି କରିବୁ ଯାହାକୁ, ମୁଁ ବରଣ କରିଛି ତାହାକୁ

ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଇନ୍-୨୦୦୨ରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତର ଅସଂଗତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଛି । ତାହା ହେଲା, ଜଣେ ସରକାରୀ ପଦାଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନାଗରିକର ଅଭିଯୋଗକୁ ସେହି ସରକାରୀ ବିଭାଗର ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମାନେହିଁ ଶୁଣାଣି କରି ବିଚାର କରିବେ (ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ- ଧାରା ୧୨) । ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି, ବର୍ତ୍ତମାନର କେନ୍ଦ୍ରୀଭୁତ ଓ ମଥାଭାରୀ ଶାସନବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଜଣେ ଅଧସ୍ତନ କର୍ମଚାରୀ ଯାହା କରଥାଏ, ସେ ସାଧାରଣତଃ ଏଥିପାଇଁ ତାର ଉପରିସ୍ଥ ଅଧିକାରୀଙ୍କଠାରୁ ଆଗତୁରା ଅନୁମୋଦନ ଆଣିଥାଏ । ତେଣୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋକ୍ତା ନାଗରିକ ବିଚାରପତି ଆସନରେ ବସିଥିବା ଉପରିସ୍ଥ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ନ୍ୟାୟ ପାଇବେ କେମିତି ? ସୁତରାଂ ମୂଳ ଆଇନ୍ରେ ଥିବା ଏହି ନ୍ୟାୟିକ ଅସଙ୍ଗତିକୁ ଦୂର କରିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ନିୟମାବଳୀରେ ଏକ ନିରପେକ୍ଷ ସଂସ୍ଥା ଉପରେ ଅଭିଯୋଗ ଶୁଣାଣି ଓ ଫଇସଲା କରିବାର କ୍ଷମତା ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଉ ।

ଉପରେ ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ଆଖିଦୃଶିଆ ଦୋଷତୃଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା । ସାଧାରଣ ନାଗରିକର ସ୍ୱାର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲେ, ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଇନ୍- ୨୦୦୨ର ମୂଳ ଟୀକାରେ ଆହୁରି ଅନେକ ଦୋଷ, ଫାଙ୍କି ଓ ଅସଂଗତି ଆଖିରେ ପଡିବ । ସେଗୁଡିକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି ଚିହ୍ନଟ କରି, ତହିଁର ପ୍ରତିକାରମୂଳକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଗାମୀ କାଳରେ ହେବାକୁ ଥିବା ନିୟମାବଳୀରେ ରଖିବାକୁ ହେବ ।

ସୂଚନା ଅଧିକାରର ସବୁଠୁ ବଡ ଶତ୍ରୁ – ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ

ଏହା ସ୍ୱାଗତଯୋଗ୍ୟ ଯେ, ସୂ.ସ୍ୱା.ଆ.-୨୦୦୨ର ଧାରା ୧୪ ଅନୁଯାୟୀ ସରକାରୀ, ଏହି ନୂତନ ଆଇନ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡିକ ସହ ଅସଙ୍ଗତ ହେଉଥିବା ସରକାରୀ ଗୋପନୀୟତା ଆଇନ୍-୧୯୨୩ (Official Secrets Act 1923) ସମେତ ପୂର୍ବ-ପ୍ରଚଳିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଇନ୍ଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ

ଆପେ ଆପେ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହୋଇପଡିବ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ସମ୍ବିଧାନ ଯାହାକୁ ସମସ୍ତ ଆଇନ୍‌ର ମୂଳ ଉତ୍ସ ଓ ଭିତ୍ତି ବୋଲି ଧରାଯାଏ, ସେଥିରେ ଯଦି ସୂ.ସ୍ୱା.ଆ.-୨୦୦୨ର ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ସହ ବେଖାପ ହେଉଥିବା କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ, ତେବେ ତାହା କଣ ଆପେ ଆପେ ଅସିଦ୍ଧ ହୋଇପଡିବ ? ଉଭୟ ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଲୌକିକ ଜ୍ଞାନ କହୁଛି, ନା ।

ସମସ୍ତେ ଜାଣିଥିବେ, ସମ୍ବିଧାନର ୩ୟ ସରଣୀ (Third Schedule) ରେ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟର ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଗୋପନୀୟତାର ଶପଥ (Oath of Secrecy) ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ପଦବୀ ଗ୍ରହଣ କଲାବେଳେ ଶପଥ କରି କହି ଥାଆନ୍ତି ଯେ, I …. Swear in the name of God/solemnly affirm that I will not directly or indirectly communicte or reveal to any person or persons any matter which shall be brought under my consideration or shall become known to me as a Minister … except as may be required for the due discharge of duties as such Minister. ଅଥାତ୍ ମୁଁ .... ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନାମରେ/ନିଷ୍ଠାର ସହ ଶପଥ କରୁଛି ଯେ, ମୁଁ ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀରୂପେ ଯଥାରୀତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସଂପାଦନରେ ଆବଶ୍ୟକ ପଡୁଥିବା ବ୍ୟାପାରଗୁଡିକ ଛଡା, ମନ୍ତ୍ରୀରୂପେ ମୋ ସାମନାକୁ ଆସୁଥିବା କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗଣଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବା ପରୋକ୍ଷରେ ସୂଚନା ଦେବିନାହିଁ ।

ଏହା ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ଭାରତର ସଂସଦୀୟ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଏକାଧାରରେ ହେଉଛନ୍ତି, ଲୋକପ୍ରତିନିଧି ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ବିଭାଗଗୁଡିକର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତା । ସେମାନଙ୍କୁ ଯଦି ସମ୍ବିଧାନ ବାଧ୍ୟକରେ ଲୋକମାନଙ୍କଠାରୁ ନିଜର ବିଭାଗୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଗୋପନ ଓ ଅସ୍ୱଚ୍ଛ ରଖିବା ପାଇଁ, ସେତେବେଳେ ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଇନ୍ କିପରି ପ୍ରଶାସନକୁ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ମୁକ୍ତ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛ କରିପାରିବ, ତାହା ବାସ୍ତବିକ ସମସ୍ତ ଆଇନ୍‌ଜ୍ଞ ରାଜନୀତିଜ୍ଞଙ୍କ ଆଗରେ ଏକ ମସ୍ତବଡ ଆହ୍ୱାନ୍ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷିରେ ସମ୍ବିଧାନର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ସମୀକ୍ଷାକାରୀ ଜାତୀୟ କମିଶନ୍-୨୦୦୨ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ, ଗୋପନୀୟତାର ଶପଥ ଜାଗାରେ ସ୍ୱଚ୍ଛତାର ଶପଥ (Oath of Transparency)କୁ ସମ୍ବିଧାନ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବା ଜରୁରୀ (ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ-Para 6.10 of Volume 1 of Report of NCRWC)।

ପ୍ରଶାସନଠାରୁ ଚିଠିର ଉତ୍ତର ପାଇବା ନାଗରିକର ମୌଳିକ ଅଧିକାର

ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇଛେ ଯେ, ସ୍ୱାଧିନତାର ୫୬ ବର୍ଷପରେ ବି. ଜଣେ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ କୌଣସି ସରକାରୀ ଦପ୍ତରକୁ ଏକ ଚିଠି ଦେଲେ, ତାହାର ଉତ୍ତର ପାଇବା ତ ଅତି ଦୂରର କଥା, ଚିଠିର ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ୱୀକାର ମଧ୍ୟ ମିଳେନାହିଁ । ପ୍ରଶାସନର ଏଭଳି ଏକ ବିରଳ ଲୋକବିମୁଖୀ ଚରିତ୍ର, ଯାହାକି ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଔପନିବେଶିକ ପରମ୍ପରାର ଭିତ୍ତିଉପରେ ବଜାୟ ରହିଛି, ତାହା ବାସ୍ତବିକ ଆଧୁନିକ ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ଏକ ବିଡମ୍ବନା ଓ ଅଭିଶାପ ।

ଏହି ଲେଖକର ମତରେ, ଏଥିପାଇଁ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତୁତ ୧୯୩୫ ଭାରତ ଶାସନ ଆଇନ୍‌ର ନକଲରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଆମର ପ୍ରଚଳିତ ସମ୍ବିଧାନର ମୂଳ କେନ୍ଦ୍ରାଭିମୁଖୀ ଢାଞ୍ଚା ହିଁ ଦାୟୀ । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଯୋଗ୍ୟ ଯେ, ସମ୍ବିଧାନର ଭାଗ ୧୭ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅନୁଭାଗ ୪ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ (Part XVII Chapter IV : Special Directives) ଅଧିନରେ ଥିବା ଧାରା ୩୫୦ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, "Every person shall be entitled to submit a representation for the redress of any grievance to any officer or authority of the Union or a State in any languages used in the Union or in the State as the case may be."। ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜର ଅଭିଯୋଗ ଓମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରତି ବ୍ୟକ୍ତି କେନ୍ଦ୍ର ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଯେ କୌଣସି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଯେ କୌଣସି ଭାଷାରେ ପ୍ରତିବେଦନ ଦେଇପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ଧାରାଟି ସେଇଠି ଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି । ସମ୍ବିଧାନରେ କୁତ୍ରାପି ନାହିଁ, ନାଗରିକର ଏହି ପ୍ରତିବେଦନକୁ ନେଇ ସରକାର କଣ କରିବେ ? ଏପରିକି ଏହି ପ୍ରତିବେଦନର ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ୱୀକାର ପାଇଁ ପ୍ରଶାସନ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ନୁହେଁ । ସାଧାରଣତଃ ସରକାର ଓ ପ୍ରଶାସନ ଯେଉଁ ପ୍ରତିବେଦନ ବ୍ୟାପାରରେ ନିଜଆଡୁ ଆଗ୍ରହୀ ଥାଆନ୍ତି, କେବଳ ସେହି ପ୍ରତିବେଦନଗୁଡିକର ଉତ୍ତର ଦିଆଯାଇଥାଏ । ନିଜକୁ ଏକ ଜନମଙ୍ଗଳ, ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଓ ସମାଜବାଦୀ ବୋଲି ଦାବୀ କରୁଥିବା ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସମ୍ବିଧାନରେ ଏତାଦୃଶ ଏକପାଖିଆ, ପକ୍ଷପାତୀ ଓ ଦୋମୁହାଁ ବିଚାର ସାଧାରଣ ନାଗରିକଙ୍କ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦଃସହଣୀୟ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଏହି ଲେଖକଙ୍କ ମତରେ ଏହାର ଅବସାନ ପାଇଁ ତୁରନ୍ତ ଧାରା ୩୫୦ର ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରତିବେଦନର ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର ତଥା ତତ୍ପରେ ଏହାର ସୁବିଚାରିତ ଉତ୍ତର ଦେବା ପାଇଁ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତି ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ କରାଯାଉ । ଏହାଛଡା ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟସୀମା

ଭିତରେ ରାଷ୍ଟ୍ରଠାରୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିବେଦନର ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ୱୀକାର ଓ ସୁବିଚାର ପାଇବାର ଅଧିକାରକୁ ସମ୍ବିଧାନରେ ନାଗରିକର ଏକ ମୌକ ଅଧିକାର ରୂପେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଉ । ଏହାହିଁ ହେବ ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧିନତା ଉପଲବ୍ଧି ଦିଗରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଅଥଚ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ପଦକ୍ଷେପ ।

କଣ କରିବାକୁ ହେବ ?

ଉପରେ ଆଲୋଚିତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଗୁଡିକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ଏହି ଲେଖକ ମନେ କରେ ଯେ, ସୂଚନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଇନ୍ –୨୦୦୨ର ଆଭିମୁଖ୍ୟ (ଯାହାକି ପ୍ରଥମେ ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଓ ଆବଶ୍ୟକତାର ବୟାନ୍ ବା ୫ସ୍ତବବସ୍ତରଙ୍କରଭସ୍ତ ଷ୍ଟଲ ଢଭହରମସ୍ତବ୍ଧ ବଭୟ ଜରବସ୍ଟକ୍ଟଭସ୍ତ ରେ ବାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି), ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ସଚ୍ଚୋଟ, ସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ସକ୍ରିୟ ପ୍ରଶାସନ ଗଢି ତୋଳିବା- ତାହାକୁ ବାସ୍ତବ ରୂପ ଦେବାକୁ ହେଲେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଆଇନ୍ ଗତ ଓ ସାଂବିଧାନିକ ସଂସ୍କାର ଆଣିବା ଦିଗରେ ଆମକୁ ଜନମତ ଗଢି ତୋଳିବାକୁ ପଡିବ-

୧- ସୂ.ସ୍ୱା.ଆ. -୨୦୦୨ର ନିୟମାବଳୀ ବା ଅଧିନୟମ ତୁରନ୍ତ ଜାରି କରିବାପାଇଁ ମାନ୍ୟବର ଓଡିଶା ହାଇକୋର୍ଟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟସରକାରଙ୍କୁ ଗତ ୮ ଡିସେମ୍ବର ୨୦୦୩ରେ ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି, ତାହା ଅବିଳମ୍ବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉ ।

୨- ସୂ.ସ୍ୱା.ଆ. -୨୦୦୨ରେ ଥିବା ତୃଟି ଓ ଅସଙ୍ଗତିଗୁଡିକୁ ଦୂର କଲାଭଳି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡିକ ସହିତ ନିୟମାବଳୀ ବା ଅଧିନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଉ ତଥା ଏହାକୁ ଜନବିତର୍କ ପରେହିଁ ଚୂଡାନ୍ତ ରୂପ ଦିଆଯାଉ ।

୩- ସୂ.ସ୍ୱା.ଆ. -୨୦୦୨ ସହିତ ବେଖାପ ହେଉଥିବା ସମ୍ବିଧାନର ୩ୟ ସରଣୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋପନୀୟତାର ଶପଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରି ତାହା ସ୍ଥାନରେ ସ୍ୱଚ୍ଛତାର ଶପଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖାଯାଉ ।

୪- ସମ୍ବିଧାନର ୩୫୦ ଧାରାରେ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇ ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀ ଦ୍ୱାରା ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଯେକୌଣସି ନାଗରିକଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନର ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ୱୀକାର ତଥା ସୁବିଚାରିତ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦାନର ମୌଳିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଉ ତଥା ସମ୍ବିଧାନର ୩ୟ ଭାଗରେ ଏହାକୁ ନାଗରିକର ଏକ ମୌଳିକ ଅଧିକାର ସୁପେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଉ ।

୫- ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟସରକାରମାନେ ସୂ.ସ୍ୱା.ଆ. -୨୦୦୨ର ନିୟମାବଳୀ ବା ଅଧିନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବେସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରର ନାଗରିକ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଓ ସଂଗଠନ ମାନଙ୍କୁ ଜଡିତ କରନ୍ତୁ ।

Chitta Ranjan Behera, 4A Jubilee Tower, Choudhury Bazar, Cuttack-9
Telephone: 0671-2623518 Email: chittabehera@rediffmail.com